

کبیر

بیستم دی ماه امسال، حدود ۱۶۰ سال از کشته شدن امیر کبیر می‌گذرد. اقداماتی که او در کمتر از چهار سال زمامداری‌اش انجام داد، الگویی برای تحول و توسعه است.

برخی از اقدامات امیر کبیر:

۱. محدود کردن حقوق شاه و درباریان؛
۲. سامان دادن به اوضاع مالیاتی کشور؛
۳. مبارزه با دخالت‌های کشورهایمانند روس و انگلیس،
۴. تأسیس مدرسه دارالفنون؛
۵. انتشار نخستین نشریه کشور به نام وقایع اتفاقیه؛
۶. مبارزه با فرقه‌سازان مذهبی، سرکوب بابیه و اعدام سید علی محمدباب؛
۷. رسیدگی به اوضاع نظامی و مشخص کردن درجات نظامی و چگونگی ترفیع؛
۸. حمایت از صنایع داخلی با اموری مانند وضع مالیات بر واردات کالا؛
۹. سامان دادن اوضاع قضاوت و منع شکنجه توسط حاکمان ولایات؛

۱۰. اعزام نخستین سفیران کشور ایران به کشورهایمانند انگلیس، روسیه، عثمانی و تربیت کادر برای سفارت‌خانه‌ها.

اگر شرایط سخت آن روزگار مانند جهالت و بی‌سوادگی مردم، استبداد شاه و فساد درباریان و نبودن زیرساخت‌های توسعه را در نظر بگیریم، به اهمیت اقدامات امیر کبیر پی می‌بریم. در حقیقت در دوره ۱۳۷ ساله شاهان قاجار، دوره امیر کبیر یک دوره طلایی چهار ساله است. امیر کبیر برای ماندگار کردن یاد و خاطره خود و اقدامات ارزنده‌اش، به تبلیغات روی نیاورد. این در حالی بود که چند سال قبل از او، فتح‌علی شاه که بخش بزرگی از شمال ایران را به روس‌ها واگذار کرده بود و به شاعران جایزه می‌داد تا برایش «فتح نامه» به سیاق شاه‌نامه بنویسند. اما برعکس هنگامی که شاعر توانمندی مانسند قاننی در وصف امیر کبیر، در حضور او شعر مدح‌آمیز می‌سراید، بازخواست می‌شود و امیر از او می‌خواهد با توجه به تسلطش به زبان فرانسه، کتابی را با موضوع کشاورزی ترجمه کند. حدود ۱۰۰ سال از آغاز نظام جدید آموزشی می‌گذرد. ای کاش شورایی تحقیقاتی، مهم‌ترین اقداماتی را که وزیران آموزش و پرورش در یک صد سال فعالیت خود انجام داده‌اند، استخراج و بررسی و به جامعه عرضه می‌کرد.

علی‌رضا توحیدی

